

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
הפקולטה למדעי הרוח והחברה
המחלקה להיסטוריה כללית – תשפ"ה

שם הקורס: המאה העשרים
שם המרצה: פרופ' רות ג'ניאן
בניין דילר, חדר 306
שעת קבלה: יום ג 14:00-15:45 (בתיאום מראש בלבד!)
דוא"ל: rginio@bgu.ac.il

חובות הקורס:
נוכחות חובה
קריאה שוטפת של חומר הקריאה
בחינה מסכמת 100% מהציון

מטרות הקורס:
הבהרת מושגי יסוד ותהליכים מרכזיים בהיסטוריה של המאה העשרים תוך דגש על אירופה אך
בהתייחסות לחלקים אחרים של העולם

יעדי למידה:
בסיום הקורס הסטודנטים/ות יכירו את התהליכים המרכזיים שמאפיינים את המאה העשרים ומושגי מפתח
הקשורים למאה זאת. הם יוכלו לקשר בין אירועים שונים שהתרחשו לאורך המאה ולהבין את הגורמים
להם. הסטודנטים ייחשפו לגישות היסטוריות שונות ביחס לתהליכים ולאירועים שייבחנו. הכרת
ההיסטוריה של המאה העשרים תאפשר להם להבין טוב יותר את השורשים של תהליכים שמתרחשים
בימינו.

הוראות התנהגות בכיתה:
קורס המבוא הוא שיעור שבו משתתף מספר רב של תלמידים. לפיכך יש להקפיד באופן מיוחד על הגעה
לכיתה מספר דקות לפני תחילת השיעור ועל שקט מוחלט במהלכו. יש להקפיד לכבות טלפונים ניידים.
אין להשתמש במחשבים ניידים לשם גלישה באינטרנט או פעולות אחרות שאינן קשורות לשיעור. פעולות
כאלה הן מאוד נראות לעין (על אף שלעתים סטודנטים אינם מודעים לכך) ופוגעות בכושר הריכוז שלי.
כמו כן, אין לאכול בזמן השיעור.
למעט במקרי חירום, אין בשום אופן לצאת במהלך השיעור.
אין להקליט את ההרצאות. סטודנטים המעוניינים לעשות כן מסיבות מיוחדות חייבים לבקש אישור
מהמרצה.

באתר הקורס תמצאו את חומר קריאת החובה לכל שיעור. כמו כן יתפרסמו שם הודעות שוטפות. באתר
ייעלו גם מפות ומצגות שיסייעו לכם בלמידה וכן הנחיות לגבי אופן הלימוד במהלך הקורס. אנא הקפידו
להיכנס לאתר באופן שוטף.

- נושאי הקורס:
1. מבוא: חילופי המאה
 2. סופו של עידן – המלחמה הגדולה
 3. שנות העשרים העליונות?
 4. עליית הפשיזם

5. העולם שוב במלחמה
6. דה-קולוניזציה
7. מאבקים בין דוריים ומאבקי שוויון
8. הקומוניזם והשפעתו על אירופה
9. פמיניזם במאה העשרים
10. המלחמה הקרה
11. רצח עם
12. גלובליזציה והגירה - לקראת המאה ה-21
13. המאה העשרים בראי אמצעי התקשורת

תכנית הקורס (יתכנו שינויים)

5.11.24

מבוא: חילופי המאה - אופטימיות ופחדים

שואל פרידלנדר, "המאה ה-19 - נוכח רעיון קץ האנושות", **זמנים**, 2 (1980), 16-25

12.11.24

סופו של עידן – המלחמה הגדולה

אלון רחמימוב, "המפץ הגדול" של הלאומיות: מלחמת העולם הראשונה, **זמנים** 86 (2004), 85-92.
ג'ון בורן, "מלחמה טוטלית: I המלחמה הגדולה" בתוך: צ'רלס טאונסנד (עורך), **היסטוריה של המלחמה המודרנית**, 161-187

19.11.24

שנות העשרים העליונות? בין הצ'רלסטון למשבר הכלכלי

איל נווה, **המאה האמריקנית** תל אביב, 2000, פרק ג': 'מלחמה, שפע, משבר וניו דיל', 33-47
אריק הובסבאום, **עידן הקיצוניות: המאה העשרים הקצרה** 1914-1991 (תל אביב, 1999), פרק 3, "אל התהום הכלכלית"

26.11.24

עליית הפאשיזם באירופה ומלחמת האזרחים בספרד

בעז נוימן, **נאציזם**. תל אביב, 2007, פרק ז' "פשיזם". 215-242.
שלמה בן עמי, **ספרד בין דיקטטורה לדמוקרטיה** 1936-1977, תל אביב, 1977, פרק 1: לידתו של משטר, 1936-1939, 27-65

3.12.24

העולם שוב במלחמה – מלחמת העולם השנייה והשלכותיה האירופיות והעולמיות

אריק הובסבאום, עידן הקיצוניות: המאה העשרים הקצרה. פרק 5 "כנגד אויב משותף", 163-133
 בן עמי שילוני. יפן המודרנית. תל-אביב, 2002. פרק 18, 238-222.

10.12.24

דה-קולוניזציה: תהליכי שחרור ותנועות מחאה אנטי-קולוניאליות ברחבי העולם

רות ג'יניא, הקולוניאליזם האירופי: אידיאולוגיה, מדיניות, התנגדות. רעננה, 2012, פרק ז': "מאבק
 שחרור אנטי קולוניאליים והאידיאולוגיות שנלוו אליהן". 219-183.

17.12.24

הקומוניזם והשפעתו על אירופה

ארצ'י בראון, עלייתו ונפילתו של הקומוניזם (תל-אביב: עם עובד, 2012), 136-41

24.12.24

המלחמה הקרה: מלחמת תרבות וסכנת הגרעין

טוני ג'אדט. אחרי המלחמה: תולדות אירופה מאז 1945. "ראשיתה של המלחמה הקרה." ו- "סופו של
 הסדר הישן." מאנגלית: גרשון גירון. ירושלים: מאגנס, 2005, 211-171, 746-693.

קריאת רשות

רוברט קונקוסט, הרהורים על מאה רבת מכאוב: המאה העשרים, סיפורן של אידיאולוגיות שיצאו
 מכלל שליטה אור יהודה, 2005, פרקים 8-9 "פתיחת המלחמה הקרה" ו"טילים ודפוס חשיבה:
 המשך המלחמה הקרה", 190-157.

אריק הובסבאום, עידן הקיצוניות: המאה העשרים הקצרה (תל אביב, 1999), פרק: 8
 "המלחמה הקרה", 231-205.

31.12.24

מלחמות "חמות" בעידן המלחמה "הקרה" – קוראיה, וייטנאם ואפגניסטן

ג'ו אלן, וייטנאם: המלחמה האחרונה שאמריקה הפסידה בה (הקטע לקריאה מתוך הספר יעודכן באתר
 הקורס)

7.1.25

מאבקים בין דוריים ומאבקי שוויון

טוני ג'אדט. אחרי המלחמה: תולדות אירופה מאז 1945. "שד המהפכה." 506-470.

קריאת רשות:

אבנר בן עמוס, "השלטון נמצא ברחוב : הפגנות הסטודנטים במאי 1968 - והמרחב הפריסאי", **זמנים**, 109 (2010)

עודד היילברונר, "הביטלס : להקה לכל המשפחה או מנהיגי מהפכה", **תו+**, 11, 54-58.

איל נווה, **המאה האמריקנית** (תל אביב, 2000), פרק ט': "מרד, מחאה ותרבות הנגד" 87-101

14.1.25

פמיניזם במאה העשרים

סימון דה-בובוואר, **המין השני**, 338-397

21.1.25

רצח עם והרג המוני במאה העשרים

יאיר אורון, ג'נוסייד: מחשבות על הבלתי נתפס, **היבטים תיאורטיים בחקר רצח עם**. רעננה, 2006. פרק 1: ג'נוסייד: התופעה וההגדרה. 19-48.

28.1.25

אירופה בסוף המאה העשרים: גלובליזציה והגירה

טוני ג'אדט. **אחרי המלחמה: תולדות אירופה מאז 1945**. "רבגוניותה של אירופה". 875-905.

פול קנדי, **אל המאה ה 21** (תל אביב, 1993), פרק 1